

Oponentský posudek na bakalářskou esej

Petra Salomonová, Ženy v čele domácností na panství Mníšek a Dobříš v 17. století, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2007, 49 stran textu + nečíslovaná příloha.

Autorka předkládané bakalářské eseje si zvolila tematiku ženy v čele domácností na počátku novověku, přičemž výsledkem jejího snažení, jak napsala v úvodu své práce „mělo být hlubší poznání postavení ženy v 17. století“. Tohoto cíle chtěla dosáhnout –jak sama deklarovala- prostřednictvím demografické statistiky a komparací údajů o ženách ze dvou tehdejších panství, a to panství Mníšek pod Brdy a tzv. Dobříšského panství, která se nacházela v někdejší Podbrdském kraji. Opřela se přitom zejména o dvě studie, a to o práci Sheilagh Ogilvie „Ženy a „druhé nevolnictví“ v Čechách na počátku novověku“ a o práci Eduarda Maura „Problémy demografické struktury Čech v polovině 17. století“. Ve vstupní stati vysvětlila Petra Salomonová i svoji motivaci pro výběr zvolených panství, kterou byla nejen osobní znalost regionu, ale zejména kvalita dostupných pramenů – Soupisu obyvatel Čech podle víry z roku 1651 a Berní ruly z roku 1654.

V části zařazené za úvodem a označené „Tematizování otázek“ (s. 3 – 4 -nelze hovořit o kapitolách či podkapitolách – takto autorka svoji práci nečlení) pak Petra Salomonová specifikovala jednotlivé problémové okruhy, kterými se chtěla zabývat. Nejprve se jednalo o charakteristiku rodiny a období, ve kterých mohly v Čechách v 17. století vznikat domácnosti v čele s ženou. Za základní otázku vytýčila zjistit podíl žen v čele domácností, přičemž tuto skutečnost hodlala sledovat ve dvou rovinách – za prvé jako podíl žen v čele usedlých domácností a za druhé jako podíl žen v čele podružských domácností. K dalším otázkám náležel rodinný stav žen v čele domácností a velikost ženské domácnosti a jejího hospodářství. V pořadí poslední byla pak otázka, co o ženách vypovídal Soupis podle víry a co o těch stejných ženách Berní rula.

Po těchto vstupních pasážích následují v bakalářské eseji Petry Salomonové tři „bloky“, kdy v prvním z nich charakterizovala autorka zkoumanou oblast v členění „Podbrdský kraj“, „Panství Mníšek“ a „Panství Dobříš“ (s. 8 – 15). Ve druhém provedla „vnitřní kritiku pramenů“ (s. 16 – 27) , kde se mimo jiné zabývala v rámci věkové struktury i specifickým fenoménem spojeným s častým zaokrouhlováním věku na celé desítky a v jeho závěru se strukturovaně věnovala problematice „užité metody“, tak aby čtenáři usnadnila orientaci v textu. Ve třetím stěžejním „bloku“ se pak soustředila na vlastní výzkum (s. 28 – 48), kde poměrně detailně rozebrala řadu charakteristik jako rodinný stav žen, rodinný stav mužů, věkový rozdíl mezi manžely, podíl, věk a povolání žen v čele usedlých domácností, podíl, věk a povolání žen v čele podružských poddomácností, velikost ženských domácností - to vše ze „Soupisu podle víry z roku 1651“. Dále pak rozdělení hospodářství podle společenských kategorií a podle pohlaví hospodáře, průměrná velikost hospodářství a velikostní kategorie obdělávaných gruntů – to vše z „Berní ruly z roku 1654“. Všechny dílčí problémy dokumentovala daty ve více či méně zdařilých tabulkách a ne vždy se srozumitelnými odkazy na jednotlivé tabulky (srv. např. s. 30).

Svoji bakalářskou esej ukončila Petra Salomonová jednostránkovým závěrem, kde ve stručnosti shrnula výsledky svého snažení. Po té následuje bez stránkování „Seznam všech tabulek“ s odkazy na stránky v textu, seznam tabulek v příloze (ale v příloze jsou pouze

mapy), odkaz na graf na s. 20 v textu bakalářské práce a nakonec vlastní „Přílohy“ sestávající se ze „Zeměpisné mapy Čech k roku 1654“ a ve dvou variantách se jedná o mapy Podbrdského kraje z roku 1653.

Petra Salomonová si zvolila ve své bakalářské práci téma bezesporu zajímavé, ke zmapování jistě potřebné, ale zároveň téma nesnadné, zejména co se týče pracnosti a časové náročnosti při získávání potřebných dat. V tomto ohledu bezesporu prokázala velkou dávku píle. Uchopit a sdělnou formou zpracovat sledovanou problematiku nebyl úkol jednoduchý a autorka se s ním vyrovnávala v některých pasážích více, v jiných méně obtížně, respektive v některých pasážích více, v jiných méně zdařile. V úvodu obecně a rámcově stanovený cíl (hlubší poznání postavení ženy ve společnosti 17. století) sice v následné části „tematizování otázek“ v souhrnu konkrétnějších otázek zpřesnila, nicméně v závěru se ne vždy její konstatování vztahovala k tematizované struktuře. Na vytyčenou „hlavní otázku“ (podíl žen v čele usedlých a podružských domácností) však jednoznačně odpověděla.

Velké rezervy je ale třeba vidět ve formální stránce práce, jejíž struktura je nepřehledná. V obsahu nejsou jednotlivé části členěny do číslovaných kapitol či podkapitol (nelogickou výjimku představuje označení římskými číslicemi u části „Vlastní výzkum“), v práci zcela chybí seznam v obsahu inzerovaných pramenů a literatury – alespoň tedy ve výtisku, který jsem měla k dispozici. (V elektronické podobě jsem krátký seznam pramenů a literatury našla, naopak v něm není číslování stránek.) Nedbalým způsobem je provedena příloha práce, a to obsahem, kdy zcela scházejí tabulky (jedná se pouze o jejich názvy) i provedením, kdy se ve vazbě ztrácí části názvů. I v poznámkovém aparátu lze nalézt nejednotnost a neúplnost údajů.

Nicméně souhrnně lze konstatovat, že bakalářská esej Petry Salomonové splňuje základní požadavky, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny. Oceňuji především autorčinu píli a časovou náročnost při získávání dat a doporučuji předloženou esej k obhajovacímu řízení. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem navrhuji bodové hodnocení okolo 27 kreditních bodů.